

ПРЕПОРЪКИ ЗА НАЦИОНАЛНИТЕ ЗАКОНОДАТЕЛНИ ОРГАНИ, БЪЛГАРИЯ (D5.1)

Обобщение на резултатите от
D2.1, T3.1.3 и T5.1

31 март 2025

KNOWnNEBs е получил финансиране от Програмата на Европейския Съюз LIFE21-CET-AUDITS по грантов договор № 101076494.

ОБОБЩЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДОКУМЕНТА

Грантов договор No	101076494	Акроним	KNOWnNEBs
Пълно наименование	KNOWnNEBs - Интегриране на неенергийните ползи в практиките за енергийни обследвания, с цел да се ускори въвеждането на препоръчаните мерки		
Начална дата:	01/11/2022	Продължителност:	36 месеца
Проект URL	https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/project/details/101076494		
Документ	D.5.1 – Препоръки за националните законодателни органи		
Работен пакет	5		
Естество		Ниво на разпространение	Публично (D 5.1)
Координатор	ESCAN (WP5)		
Автор	Нина Николова (КИБ), Михаел Делийски (КИБ), Владимир Цанков (КИБ)		
Съавтори	Gatis Žogla (Ekodoma), Liga Žogla (Ekodoma)		

Отказ от отговорност

Проектът KNOWnNEBs е получил финансиране от програмата LIFE21-CET-AUDITS на Европейския съюз по силата на споразумение за безвъзмездна помощ № 101076494. Изключителната отговорност за съдържанието на този документ носи авторът. То не отразява непременно мнението на Европейския съюз. Нито CINEA, нито Европейската комисия носят отговорност за евентуалното използване на информацията, съдържаща се в настоящия документ.

РЕЗЮМЕ

Цел на задачата: Обобщение на резултатите от D.2.1, и дейностите в рамките на T3.1.3 и T.5.1 (pdf., национален език – AT, BG, GR, HU, IT, LV, PL, PT, ES)

Увод:

Основната цел на този резултат е да се съберат препоръки за националните политици, които да вземат предвид показателя за ползите от неенергийните ползи и инструментите, създадени в рамките на проекта KNOWnNEBs, в политиките, като се има предвид предимно преработката на EED и националното законодателство.

За тази цел партньорите обобщават резултатите от прегледа на настоящите практики за енергиен одит в предприятията (D2.1), разглеждат показателя за ползи (T3.1.3) за политиките и заключенията от срещите с политиките (T5.1).

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ЗАКОНОДАТЕЛСТВО НА ЕС	5
2. ПРЕПОРЪКИ ЗА НАЦИОНАЛНИТЕ ЗАКОНОДАТЕЛИ – БЪЛГАРИЯ	9
АНЕКС 1: ТЕМИ ЗА ИНТЕРВЮ	13

1. ЗАКОНОДАТЕЛСТВО НА ЕС

Множеството ползи от енергийната ефективност са включени в следните директиви (ЕС) и насоки:

- Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за изменение на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност.

- Директива (ЕС) 2023/1791 на Европейския парламент и на Съвета от 13 септември 2023 г. относно енергийната ефективност и за изменение на Регламент (ЕС) 2023/955 (преработен).

- Насоки по член 11: Препоръка (ЕС) 2024/2002 на Комисията от 24 юли 2024 г. за определяне на насоки за тълкуването на член 11 от Директива (ЕС) 2023/1791 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на системите за енергийно управление и енергийните одити.

[EUR-Lex - 32024H2002 - EN - EUR-Lex](#)

Директива (EU) 2018/2002 за енергийната ефективност

Стр. 1 – (2) Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета (5) е елемент от напредъка към Енергийния съюз, съгласно който енергийната ефективност трябва да се третира като самостоятелен енергиен източник. При определянето на нови правила за предлагането и други области на политиката следва да се отчита принципът „енергийната ефективност на първо място“. Комисията следва да гарантира, че енергийната ефективност и реакцията на търсенето могат да се конкурират на равни начала с производствения капацитет. Енергийната ефективност трябва да се взема предвид при вземането на решения, свързани с планирането на енергийната система или с финансирането. Подобренията в енергийната ефективност трябва да се правят винаги, когато са по-рентабилни от еквивалентните решения от страна на предлагането. Това следва да **спомогне за използването на многобройните ползи** от енергийната ефективност за Съюза, по-специално за гражданите и предприятията.

Стр. 14 (12) в Член 20, са вмъкнати следните параграфи:

‘За. С цел мобилизиране на частно финансиране за мерки за енергийна ефективност и енергийна реновация, в съответствие с Директива 2010/31/ЕС, Комисията провежда диалог с публични и частни финансови институции, за да набележи възможните действия, които може да предприеме.

RECOMMENDATIONS FOR NATIONAL POLICY MAKERS -Bulgaria (D5.1)

36. Действията, посочени в параграф 3а, включват следното:

а) мобилизиране на капиталови инвестиции в енергийна ефективност, като се отчитат по-широките последици от енергоспестяването за управлението на финансовия риск;

б) осигуряване на по-добри данни за енергийната и финансовата ефективност чрез:

i) по-задълбочено проучване на начина, по който инвестициите в енергийна ефективност подобряват стойността на базовите активи;

ii) подкрепа за проучвания за оценка на **монетизацията на неенергийните ползи** от инвестициите в енергийна ефективност.

Директива (EU) 2023/1791:

Стр. 3 (15) Настоящата директива прави крачка напред към климатична неутралност до 2050 г., съгласно която енергийната ефективност трябва да се разглежда като енергиен източник сам по себе си. Принципът „енергийната ефективност на първо място“ е всеобхватен принцип, който следва да се взема предвид във всички сектори, извън енергийната система, на всички равнища, включително във финансовия сектор. Решенията за енергийна ефективност следва да се разглеждат като първи вариант при вземането на политически, планови и инвестиционни решения при определянето на нови правила за предлагането и други области на политиката. Макар че принципът „енергийна ефективност на първо място“ следва да се прилага, без да се засягат други правни задължения, цели и принципи, тези задължения, цели и принципи не следва да възпрепятстват неговото прилагане или да водят до изключения от прилагането на принципа. Комисията следва да гарантира, че енергийната ефективност и реагирането на търсенето могат да се конкурират при равни условия с производствения капацитет. Подобренията в енергийната ефективност трябва да се правят винаги, когато са по-рентабилни от еквивалентни решения от страна на предлагането. Това **следва да спомогне за използването на многобройните ползи от енергийната ефективност** за Съюза, по-специално за гражданите и предприятията. Прилагането на мерки за подобряване на енергийната ефективност следва също да бъде приоритет за облекчаване на енергийната бедност.

Стр. 7 -(17) Принципът на енергийна ефективност е заложен в Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета (7) и е в основата на Стратегията на ЕС за интеграция на енергийната система, установена в съобщението на Комисията от 8 юли 2022 г. Макар че принципът се основава на рентабилността, неговото прилагане има по-широки последици от социална гледна точка. Тези последици могат да варират в зависимост от

RECOMMENDATIONS FOR NATIONAL POLICY MAKERS -Bulgaria (D5.1)

обстоятелствата и следва да бъдат внимателно оценени чрез надеждни методики за анализ на разходите и ползите, които отчитат **многобройните ползи от енергийната ефективност**. Комисията е подготвила специални насоки за функционирането и прилагането на принципа, като предлага конкретни инструменти и примери за прилагане в различни сектори. Комисията също така е издала препоръка към държавите членки, която се основава на изискванията, определени в настоящата директива, и призовава за конкретни действия във връзка с прилагането на принципа. Държавите членки следва да отчитат в максимална степен тази препоръка и да се ръководят от нея при прилагането на принципа на енергийна ефективност на практика.

Член 11 Системи за енергиен мениджмънт и енергийни обследвания:

6. Държавите-членки разработват програми с цел насърчаване и предоставяне на техническа подкрепа на МСП, които не попадат в обхвата на параграф 1 (предприятия със средногодишно потребление на енергия над 85 TJ през последните три години) или параграф 2 (предприятия със средногодишно потребление на енергия над 10 TJ през последните три години), за да преминат енергийни одити и впоследствие да приложат препоръките, произтичащи от тези одити.

7. Държавите-членки гарантират, че програмите, посочени в параграф 6, включват подкрепа за МСП **при количествено измерване на многобройните ползи** от мерките за енергийна ефективност в рамките на тяхната дейност, при разработването на пътни карти за енергийна ефективност и при създаването на мрежи за енергийна ефективност за МСП, подпомагани от независими експерти.

Указания към Член 11 на Директива (EU) 2023/1791 на Европейския Парламент и Съвета относно системите за енергиен мениджмънт и енергийните обследвания:

(7) С цел да се създадат подходящи условия и да се предложи подкрепа на малките и средните предприятия (МСП), държавите-членки се насърчават да въведат механизми като центрове за енергиен одит за МСП и микропредприятия, когато те не са в конкуренция с частни одитори, за да предоставят енергийни одити, както и други схеми за подкрепа на МСП. При разработването на схемите и програмите си за подкрепа на МСП държавите-членки следва да гарантират, че програмите им включват и **подкрепа за МСП при количествено измерване на многобройните ползи** от мерките за енергийна ефективност, разработване на пътни карти за енергийна ефективност и създаване на мрежи за енергийна ефективност за МСП, подпомагани от независими посредници.

8.3. Множество ползи

Една от причините, поради които предприятията – и по-специално МСП – не инвестират повече в енергийна ефективност, е, че проектните предложения обикновено се фокусират само върху икономията на енергия (вж. класическия подход на фигура 4), което не е основната дейност на повечето предприятия. Въпреки това, чрез **количествено измерване и комуникиране на всички ползи** от подобряването на енергийната ефективност (виж подхода на множествените ползи на фигура 4), включително подобро качество на продуктите, повишена производителност, по-добро вътрешно пространство и др., проектните предложения стават по-конкурентоспособни и по-привлекателни за предприятията.⁽²³⁾

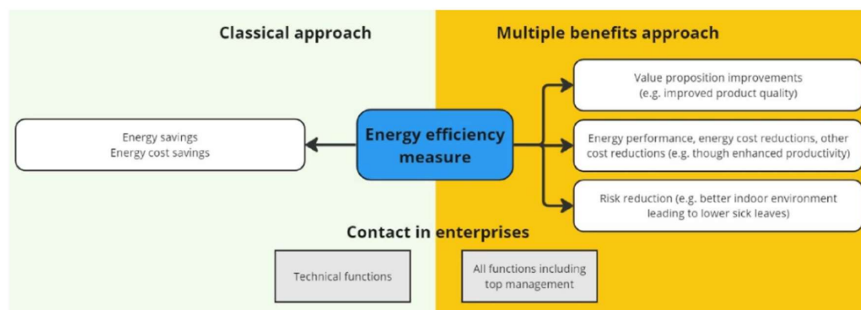

Figure 4

Classical vs. multiple benefits approach to promoting investments in energy efficiency measures (based on www.mbenefits.eu)

⁽²³⁾ Relevant materials (e.g. background information, guidelines, xls-sheets...) to support national authorities and enterprises in including, quantifying and promoting the multiple benefits of energy efficiency are provided by some H2020 projects such as: M-Benefits (<https://www.mbenefits.eu/>), DEESME (<https://www.deesme.eu/>) or ICCEE (<https://iccee.eu/>).

Commented [VT1]: Това е еднакво за всички и е от Маргарита за превод на БГ

2. ПРЕПОРЪКИ ЗА НАЦИОНАЛНИТЕ ЗАКОНОДАТЕЛИ – БЪЛГАРИЯ

2.1. Национално законодателство

Основният закон за енергийна ефективност в България е **Законът за енергийна ефективност**, обнародван на 15.05.2015 г. и с последно изменение от 10.05.2025 г. Понастоящем в закона единственото споменаване на допълнителните неенергийни ползи е в **член 24** „Дългосрочната стратегия за подкрепа на обновяването на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050 г. включва:

(7). очаквани енергийни икономии и ползи от тях, включително ползи за здравето, безопасността и качеството на атмосферния въздух“.

Препоръки:

Добавяне на определение на термина „ползи“ в допълнителните разпоредби на закона, като се подчертават неенергийните ползи като допълнителен източник на възможни финансови икономии. По-нататъшно развитие на термините „енергийни ползи“ и „неенергийни ползи“ с подробно обяснение на приложимостта им в енергийните одити, националните програми и плановете за по-нататъшно развитие.

Основният нормативен акт за енергийна ефективност в промишления сектор в България е **НАРЕДБА № Е-РД-04-08** от 08.09.2016 г. за определяне на показателите за енергийно потребление, енергийните характеристики на предприятията, промишлените системи и системите за външно изкуствено осветление, както и за определяне на условията и реда за провеждане на енергиен одит и изготвяне на оценка за енергоспестяване. Наредбата определя и предприятията, които са задължени да провеждат задължителни енергийни одити:

- предприятия за производство на стоки, които не са малки и средни предприятия по смисъла на член 3 от Закона за малките и средните предприятия;
- предприятия за предоставяне на услуги, които не са малки и средни предприятия по смисъла на член 3 от Закона за малките и средните предприятия;
- промишлени системи, чието годишно потребление на енергия надвишава 3000 MWh;

Понастоящем в Наредбата не се споменават неенергийните ползи.

Препоръки:

Насърчаване на неенергийните ползи в наредбата.

Включване на допълнителните финансови икономии в оценката на икономическата ефективност поради изискването за рентабилни инвестиции. Включване на задължителна оценка на неенергийните ползи, за да се насърчи прилагането на по-широк спектър от енергоспестяващи мерки, които обикновено се отхвърлят поради дългия период на възвръщаемост.

Препоръчително е разработените по проекта методология и изчислителни инструменти да бъдат обобщени в общ оптимизиран софтуерен продукт. Това ще спомогне да бъдат улеснени потребителите – консултантите по енергийна ефективност, финансовите експерти, представителите на законодателните органи и др., при оценяването на мерките за енергийна ефективност и неенергийните въздействия от изпълнението на тези мерки. Анализирателното на рисковете и ползите, при различни възможни сценарии на проявление в бъдещ период, предоставя на потребителите ефикасен метод за избор на най-ефективните мерки за енергийна ефективност. Предоставените механизми за бърза оценка, при широк диапазон на промяна на различни параметри, осигурява висока ефективност при вземане на решения за избора на икономически най-изгодния проект.

Подобрените и усъвършенствани енергийни обследвания ще допринесат за ускорено внедряване на мерките за енергийна ефективност. В допълнение, включването на неенергийните въздействия в технико-икономическата оценка на мерките за енергийна ефективност, ще разшири диапазона на рентабилните мерки, ще гарантира подобрена възвръщаемост на инвестициите и ще осигурят допълнителен инвестиционен ресурс, вкл. и чрез безвъзмездни финансови инструменти.

Включване на специален член за насърчаване на енергийната ефективност в малките и средните предприятия, в който се подчертават възможностите за получаване на допълнителни ползи, като сертификати за енергоспестяване.

Оценяването на неенергийни ползи не е прецедент в България. Има редица изпълнени национални проекти, където неенергийните ползи (без да бъдат дефинирани точно с това определение) са участвали като показатели за оценяване на степента на ефикасност на мерките за енергийна ефективност в малки и средни предприятия. Съществуват национални финансиращи организации – „Фонд енергийна ефективност и възобновяеми източници на енергия“, където оценката включва 50% преки енергийни спестявания и 50% други финансови ползи. Чрез този подход се разширява обхвата на рентабилните проекти и се улеснява изпълнението на мерки за енергийна ефективност.

В допълнение към законодателството, някои конкретни части, разработени в рамките на проекта, трябва да бъдат включени в процеса на оценка на предстоящите национални и европейски програми за финансова подкрепа за енергийна ефективност в МСП. Най-лесната за приемане част след анализа на капиталовите разходи е показателят за ползите, който може да се използва като основен критерий за оценка, тъй като включва всички важни параметри за всяка мярка за енергоспестяване – преки икономии (както енергийни, така и финансови) от внедряването, икономическа осъществимост, приложимост и разбираемост.

2.2. Заключение от срещите със законодателите

Проведените срещи с различни институции, определящи политиките в страната и участващи в законодателни инициативи, оцениха високо предложената методология. С оглед подобряване на нейната функционалност и ефективността на работните инструменти, бяха направени и някои допълнителни препоръки:

- Методологията и инструментите, разработени по проекта KNOWnNEBs, покриват широк диапазон от мерки за енергийна ефективност и свързаните с тях неенергийни въздействия и позволяват използването им без ограничения във всички индустриални сектори;
- Да се направи допълнителен разширен анализ с оглед включването на повече неенергийните ползи и усилия;
- Да се направи оценка на въздействието чрез използване на разработената методология в реални обследвания за енергийна ефективност в разнообразни сектори на индустрията;
- Да се получи обратна връзка от използването им от различните категории, заинтересовани страни - консултанти по енергийна ефективност, представители на финансиращи институции, представители на законодателни институции и др.;
- Разработените инструменти се нуждаят от допълнително тестване, за да могат коректно да се определят специфичните параметри за Република България;
- С изключение на консултантите по енергийна ефективност, оценяването на неенергийните ползи не е широко разпространен подход при оценяването на мерки за енергийна ефективност. За да бъде прието като полезен инструмент са необходими допълнителни усилия за разпространението му и възприеманото му като естествен механизъм за оценка;

RECOMMENDATIONS FOR NATIONAL POLICY MAKERS -Bulgaria (D5.1)

- Методологията за оценка и визуалното и представяне чрез „индикатор на ползите“ може да бъде добавен към критериите за оценка на проектни предложения, свързани с подобряване на енергийната ефективност.

АНЕКС 1: ТЕМИ ЗА ИНТЕРВЮ

1. Общи въпроси относно интервюираното лице, продължителността, датата и мястото на срещата.
2. Съгласни ли сте с новата преработена версия на EED: енергийните одити трябва да бъдат задължителни и защо? Съгласни ли сте да се включат и насърчат ползите от NEB (неенергийните ползи) и защо?
3. Смятате ли, че NEB са достатъчно важни, за да бъдат включени в националното законодателство или нормативни актове? -Защо?
4. В кои национални политики и планове, свързани с енергията, са включени NEB? Има ли други предвидени политики и планове, свързани с енергията, които ще включват NEB? Как да се включат NEB в енергийните политики и планове?
5. Кой 3 NEB считате, че са най-подходящи за вземане под внимание при енергийно обследване?
6. Смятате ли, че тези или подобни инструменти са полезни за подкрепа на препоръките за политиката – преработената версия на EED?
7. Какво мислите за резултатите, представени в инструментите KNOWnNEBs?